

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2006-03-01

Närvarande: f.d. regeringsrådet Bengt-Åke Nilsson, regeringsrådet Stefan Ersson och justitierådet Lars Dahllöf.

Energi- och inomhusmiljödeklaration för byggnader

Enligt en lagrådsremiss den 9 februari (Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om energideklaration för byggnader, och
2. lag om ändring i plan- och bygglagen (1987:10).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Karin Sjökvist.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet

Förslaget till lag om energideklaration för byggnader

23 §

I paragrafen föreslås att den som för egen räkning uppför eller låter uppföra en byggnad med en total användbar golvyta som är större än 1 000 kvadratmeter, innan byggnadsarbetena påbörjas, skall låta utreda alternativa energiförsörjningssystem för byggnaden samt lämna en redovisning av resultatet av utredningen till tillsynsmyndigheten.

Bestämmelser om byggande och krav på byggnader och byggnadsverk finns framför allt i plan- och bygglagen (1987:10), lagen (1994:847) om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk m.m. och i miljöbalken samt i förordningar och myndighetsföreskrifter som har meddelats med stöd av dessa lagar.

Bestämmelserna i den nu föreslagna lagen syftar till att främja en effektiv energianvändning och en god inomhusmiljö i byggnader. Krav ställs därför på att energideklarationer skall upprättas för byggnader av olika slag.

Enligt Lagrådets mening hör de föreslagna bestämmelserna sakligt sett närmast hemma i plan- och bygglagen. Av lagrådsremissen (s. 28) framgår att alternativet att inarbeta bestämmelserna i plan- och bygglagstiftningen har övervägts. Valet föll emellertid på en separat lag. Det ansågs mindre lämpligt att nu ändra i plan- och bygglagen och lagen om tekniska egenskapskrav på byggnadsverk, eftersom de för närvarande är föremål för översyn. Lagrådet kan konstatera att i lagrådsremissen föreslås en ändring i 9 kap. 12 § plan- och bygglagen. Ändringen har ett nära samband med kraven i 23 § i den separata lagen, om att byggherren innan byggnadsarbetena påbörjas skall utreda och redovisa alternativa energiförsörjningssystem för byggnaden. Lagrådet föreslår mot bakgrund av det anförda att kraven i 23 § inarbetas i plan- och bygglagen. Vidare förordar Lagrådet att det på nytt i lämpligt sammanhang övervägs att i plan- och bygglagen integrera även övriga bestämmelser i det framlagda förslaget.

25 §

Enligt förslaget i 25 § får tillsynsmyndigheten meddela de förelägganden som behövs för att ägaren till en byggnad skall fullgöra en sådan skyldighet som anges i 11 § första stycket (besiktning av luft-

konditioneringssystem) eller 13 § (se till att energideklaration är tillgänglig). Vidare skall en tillsynsmyndighet ha rätt att få tillträde till områden, lokaler och andra utrymmen som omfattas av tillsynen, dock inte bostäder.

Av den föreslagna paragrafen följer att tillsynsmyndigheten skall, mot den enskildes vilja, få bereda sig tillträde till dennes lokaler om det i dessa finns ett sådant luftkonditioneringssystem som avses i 11 § första stycket. Lagrådet, som noterar att bostäder har undantagits från tillsynsmyndighetens tillträdesrätt, ifrågasätter om intresset av att med tvång få tillträde till en enskilds lokaler för att kontrollera ett luftkonditioneringssystem kan anses väga så tungt att intresset av att respektera den enskildes vilja skall få vika.

Enligt 2 kap. 6 § regeringsformen är varje medborgare skyddad mot husrannsakan och liknande intrång. Någon närmare definition av begreppet husrannsakan ges inte i regeringsformen, men enligt lagmotiven används uttrycket för att beteckna varje av myndighet företagen undersökning av hus, rum eller slutet förvaringsställe oavsett syftet med undersökningen (jfr prop. 1973:90 s. 246). Skyddet mot husrannsakan kan begränsas genom lag, men för sådan lagstiftning gäller de särskilda reglerna i 2 kap. 12 § regeringsformen. Detta innebär bl.a. att begränsningen får göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle och aldrig får gå utöver det ändamål som har föranlett den.

Av lagrådsremissen framgår inte närmare varför en tillsynsmyndighet mot den enskildes vilja behöver få tillträde till en lokal där den enskilde har ett luftkonditioneringssystem. I lagförslaget finns genom 11 § första stycket ett krav på byggnadens ägare att denne skall se till att luftkonditioneringssystemet besiktigas regelbundet. Vidare framgår av 25 § första stycket att tillsynsmyndigheten får meddela de föreläg-

ganden som behövs för att ägaren till en byggnad skall fullgöra en sådan skyldighet som avses i 11 § första stycket samt att föreläggandet får förenas med vite.

Lagrådet förordar med hänsyn till det anförda att den föreslagna tillträdesrätten för en tillsynsmyndighet, att mot den enskildes vilja ta sig in i en lokal med ett luftkonditioneringssystem, inte införs.

I samband med föredragningen inför Lagrådet har upplysts att som förebild för den föreslagna 25 § har tjänat bl.a. 6 kap. 4 § lagen (2003:113) om elcertifikat. Motsvarande bestämmelser finns också i t.ex. 4 kap. 4 § lagen (2004:656) om utsläpp av koldioxid och 7 kap. 4 § lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter.

Enligt Lagrådets mening bör den nu föreslagna paragrafen i klarhetens intresse utformas i närmare överensstämmelse med övriga nämnda paragrafer på de punkter där någon saklig skillnad inte är avsedd. I samband med föredragningen har upplysts att när det gäller förfarandet vid tillträde är den enda sakliga skillnaden att det inte funnits skäl att föreskriva att polismyndighet skall lämna det biträde som behövs för tillsynen. I stället är avsikten att tillsynsmyndigheten vid behov skall kunna begära särskild handräckning av kronofogdemyndigheten med stöd av 4 § 2 lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och särskild handräckning.

Lagrådet föreslår mot bakgrund av det ovan anförda att paragrafen ges följande lydelse:

Tillsynsmyndigheten får meddela de förelägganden som behövs för att ägaren till en byggnad skall fullgöra en sådan skyldighet som anges i 11 § första stycket eller 13 §. Ett föreläggande får förenas med vite.

Tillsynsmyndigheten skall på begäran få tillträde till sådana områden, lokaler och andra utrymmen som avses i 13 § i den utsträckning det behövs för tillsynen. Denna rätt omfattar inte bostäder.

Vidare bör enligt Lagrådets mening under den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet klargöras i vilken utsträckning och i så fall på vilket sätt en tillsynsmyndighet skall kunna begära en annan myndighets hjälp för att få det tillträde som behövs för tillsynen (jfr bl.a. 6 kap. 4 § andra stycket lagen om elcertifikat respektive 4 § 2 lagen om betalningsföreläggande och handräckning samt t.ex. 10 kap. 12 och 13 §§ plan- och bygglagen). Resultatet av dessa klargöranden kan komma att påverka innehållet i den föreslagna paragrafen.

Förslaget i övrigt

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.